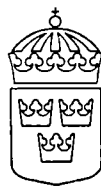

Regeringens proposition

1988/89:63

om ändring i lagen (1974:191) om
bevakningsföretag m. m.;

Prop.
1988/89:63

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 10 november 1988.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det införs ett krav på auktorisation för att få bedriva utbildning av väktare. Det föreslås även att det skall krävas särskild auktorisation för att ett bevakningsföretag skall få bedriva livvaktstjänst.

Enligt förslaget skall möjligheterna att anlita en nyanställd men ännu inte godkänd väktare begränsas. Länsstyrelserna ges möjlighet att i det särskilda fallet förordna att den nyanställda inte får anlitas till dess frågan om godkännande prövats. Vidare skall ett beslut om att inte bifalla en ansökan om godkännande av en väktare gälla omedelbart, om inget annat förordnas.

I propositionen tas även frågan om bevakningsföretagens sidouppdrag upp men någon särskild reglering av dessa föreslås inte. Däremot preciseras i lagen att väktarnas straffrättsliga skydd bara gäller när de utför bevakningstjänst.

En väktare, som har lämnat sin anställning hos ett auktoriserat bevakningsföretag, skall enligt förslaget inom två månader därefter visa att han fått ny anställning hos ett sådant företag för att godkännandet inte skall återkallas. Även beslut om återkallelse av ett godkännande skall gälla omedelbart, om inget annat förordnas.

Slutligen föreslås beträffande såväl lagen om bevakningsföretag som lagen (1980:578) om ordningsvakter att beslut skall överklagas till kammarätten i stället för till regeringen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1989.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag

Härigenom föreskrivs att 2 samt 5—15 §§ lagen (1974:191) om bevakningsföretag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bevakningsföretag får inte bedriva verksamhet som avses i 1 § första stycket utan tillstånd enligt denna lag (auktorisering).

Föreslagen lydelse

2 §¹

Bevakningsföretag får inte bedriva verksamhet som avses i 1 § första stycket utan tillstånd enligt denna lag (auktorisering). *Särskild auktorisation krävs för att bevakningsföretag skall få åta sig bevakning av enskild person för dennes skydd.*

Föreskriven utbildning av personal som skall utföra bevakningstjänst får ske endast efter auktorisation enligt denna lag. Företag, som utan att vara bevakningsföretag, bedriver sådan utbildning kallas utbildningsföretag.

5 §²

Fråga om auktorisation prövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte.

Länsstyrelsen skall inhämta rikspolisstyrelsens yttrande i ärende om auktorisation.

Har länsstyrelsen och rikspolisstyrelsen skilda uppfattningar i ärendet skall detta underställas regeringen.

6 §³

Prövning som avses i 4 § görs beträffande personalen hos ett auktoriserat bevakningsföretag av länsstyrelsen i det län där den som prövningen gäller avsehs huvudsakligen komma att tjänstgöra. I fråga om föreståndaren för verksamheten och ledamöter i företagets styrelse görs prövningen av den länsstyrelse som utövar tillsyn över företaget.

Sedan ansökan om prövning gjorts får auktoriserat bevakningsföretag i *avbida*n på beslut eller besked i ärendet anlita den som ansöknings avser för verksamhet i vilken han *ej* får befattning med något förhållande som har betydelse

Sedan ansökan om prövning gjorts får *ett* auktoriserat bevakningsföretag i *avvaktan* på beslut eller besked i ärendet anlita den som ansöknings avser för verksamhet i företaget, om inte länsstyrelsen bestämmer annat. *Han får*

¹ Senaste lydelse 1980:588.

² Senaste lydelse 1980:588.

³ Senaste lydelse 1980:588.

för rikets säkerhet.

dock inte anlitas för bevakning av enskild person för dennes skydd eller för verksamhet i vilken han får befattning med något förhållande som har betydelse för rikets säkerhet.

Ett beslut att avslå en ansökan gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

Godkännande enligt 4 § får begränsas till viss tid, när särskilda skäl föreligger.

7 §⁴

Den som är godkänd för anställning i bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst (väktare) åtnjuter skydd som avses i 17 kap. 5 § brottsbalken.

Den som är godkänd för anställning i bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst (väktare) *har det* skydd som avses i 17 kap. 5 § brottsbalken *när han utför sådan tjänst.*

8 §⁵

Tillsyn över ett auktoriserat bevakningsföretag utövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte. Andra myndigheter skall på begäran lämna länsstyrelsen det biträde som behövs för tillsynen.

Tillsyn över auktoriserade bevaknings- och utbildningsföretag utövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte. Andra myndigheter skall på begäran lämna länsstyrelsen den hjälp som behövs för tillsynen.

Vid tillsynen skall länsstyrelsen särskilt kontrollera att de villkor för auktorisation som anges i 3 § alltjämt är uppfyllda.

9 §⁶

Ett auktoriserat bevakningsföretag skall lämna länsstyrelsen de upplysningar om verksamheten som den begär för sin tillsyn.

Auktoriserade bevaknings- och utbildningsföretag skall lämna länsstyrelsen de upplysningar om verksamheten som den begär för sin tillsyn.

Företaget skall årligen före mars månads utgång till länsstyrelsen sända in en redogörelse för verksamheten under föregående år.

Företagen skall årligen före mars månads utgång till länsstyrelsen sända in en redogörelse för verksamheten under föregående år.

10 §⁷

Länsstyrelsen har rätt att inspektera ett auktoriserat bevakningsföretag och att ta del av samtliga handlingar som rör företagets bevakningsverksamhet. Inspektion skall göras så snart det finns anledning

Länsstyrelsen har rätt att inspektera auktoriserade bevaknings- och utbildningsföretag och att ta del av samtliga handlingar som rör företagens bevakningsverksamhet eller utbildning av väktare. Inspektionen

⁴ Senaste lydelse 1975:687.

⁵ Senaste lydelse 1980:588.

⁶ Senaste lydelse 1980:588.

⁷ Senaste lydelse 1980:588.

till det, dock minst en gång vartannat år.

skall göras så snart det finns anledning till det, dock minst en gång vartannat år.

11 §⁸

Underlåter ett auktoriserat *bevakningsföretag* att lämna upplysningar enligt 9 § första stycket, att sända in redogörelse enligt 9 § andra stycket eller att lämna tillgång till handlingar enligt 10 §, får länsstyrelsen förelägga vite.

Underlåter ett auktoriserat *bevaknings- eller utbildningsföretag* att lämna upplysningar enligt 9 § första stycket, att sända in redogörelse enligt 9 § andra stycket eller att lämna tillgång till handlingar enligt 10 §, får länsstyrelsen förelägga vite.

12 §⁹

Länsstyrelsen får förelägga ett auktoriserat *bevakningsföretag* att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

Länsstyrelsen får förelägga ett auktoriserat *bevaknings- eller utbildningsföretag* att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

13 §¹⁰

Auktorisation eller godkännande enligt 4 § kan återkallas, när i denna lag angiven förutsättning för sådant beslut ej längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning därtill.

Auktorisation eller godkännande enligt 4 § kan återkallas, när i denna lag angiven förutsättning för sådant beslut ej längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning därtill. *Ett godkännande skall återkallas även när personen i fråga lämnar sin anställning eller sitt uppdrag hos ett auktoriserat bevakningsföretag och inte inom två månader därefter visar att han fått ny anställning eller nytt uppdrag hos ett sådant företag.*

Fråga om återkallelse av auktorisation prövas av den länsstyrelse som utövar tillsyn över det berörda företaget. Vid behandlingen av en sådan fråga tillämpas 5 § andra och tredje styckena.

Fråga om återkallelse av auktorisation prövas av den länsstyrelse som utövar tillsyn över det berörda företaget. Vid behandlingen av en sådan fråga skall länsstyrelsen inhämta rikspolisstyrelsens yttrande.

Fråga om återkallelse av godkännande prövas av den länsstyrelse som har godkänt den som prövningen avser eller, om frågan angår föreståndaren för verksamheten eller en ledamot i företagets styrelse, av den länsstyrelse som utövar tillsyn över företaget.

Om det finns synnerliga skäl får länsstyrelsen i stället för att återkalla ett godkännande begränsa det till en viss verksamhet eller ett visst område.

⁸ Senaste lydelse 1980:588.

⁹ Senaste lydelse 1980:588.

¹⁰ Senaste lydelse 1980:588.

Beslut om återkallelse av eller begränsning i ett godkännande gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

14 §¹¹

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligt uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot 2 § eller lämnar osann uppgift i fall som avses i 9 §.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som eller av oaktsamhet *bedriver verksamhet som avses i 1 § första stycket utan auktorisation* eller lämnar osann uppgift i fall som avses i 9 §.

15 §¹²

Länsstyrelsens beslut enligt denna lag överklagas hos *regeringen* genom besvär.

Länsstyrelsens beslut i ärenden enligt denna lag *får* överklagas hos *kammarrätten*.

Rikspolisstyrelsen får överklaga länsstyrelsens beslut i ärenden om auktorisation.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

2. Annan än auktoriserat bevakningsföretag som vid lagens ikraftträdande bedriver föreskriven utbildning av väktare får under förutsättning att ansökan om auktorisation av sådan verksamhet görs före den 1 oktober 1989, fortsätta verksamheten till dess ansökningen slutligt har prövats. Avslås ansökningen, får när särskilda skäl föreligger, ändå medges att verksamheten får fortsätta under en viss övergångstid.

3. Ett auktoriserat bevakningsföretag som vid ikraftträdandet bedriver verksamhet för bevakning av enskild person för dennes skydd eller föreskriven utbildning av väktare behöver inte auktorisation av denna verksamhet under förutsättning att den före ikraftträdandet har getts tillkänna för tillsynsmyndigheten.

4. I fråga om överklagande och underställning av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

¹¹ Senaste lydelse 1980:588.

¹² Senaste lydelse 1980:588.

Lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs att 5—7 och 10 §§ lagen (1980:578) om ordningsvakter skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

En ordningsvakt förordnas av rikspolisstyrelsen om tjänstgöringsområdet berör flera län, av länsstyrelsen om det berör flera polisdistrikt inom länet och i övriga fall av *polisstyrelsen*. Förordnandet meddelas för viss tid, högst tre år.

I förordnandet skall anges för vilken verksamhet och inom vilket område det gäller. Meddelas förordnandet med stöd av 3 §, skall det också innehålla uppgift om tjänstgöringsställe.

En ordningsvakt förordnas av rikspolisstyrelsen om tjänstgöringsområdet berör flera län, av länsstyrelsen om det berör flera polisdistrikt inom länet och i övriga fall av *polismyndigheten*. Förordnandet meddelas för viss tid, högst tre år.

6 §

En ordningsvakt lyder under *polisstyrelsen* i det distrikt där han tjänstgör. Han är skyldig att lyda en order som en polisman meddelar i tjänsten, om det inte är uppenbart att den inte angår tjänstgöringen som ordningsvakt eller att den strider mot lag eller annan författning.

En ordningsvakt lyder under *polismyndigheten* i det distrikt där han tjänstgör. Han är skyldig att lyda en order som en polisman meddelar i tjänsten, om det inte är uppenbart att den inte angår tjänstgöringen som ordningsvakt eller att den strider mot lag eller annan författning.

7 §

En ordningsvakt skall hålla *polisstyrelsen* underrättad om förhållanden som rör hans verksamhet och är av sådan art att de bör komma till *styrelsens* kännedom.

En ordningsvakt skall hålla *polismyndigheten* underrättad om förhållanden som rör hans verksamhet och är av sådan art att de bör komma till *myndighetens* kännedom.

10 §

Beslut som en *polisstyrelse* har meddelat enligt denna lag överklagas hos länsstyrelsen *genom besvär*.

Beslut som en *polismyndighet* har meddelat i *ärenden* enligt denna lag får överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut som en länsstyrelse eller rikspolisstyrelsen har meddelat enligt denna lag överklagas hos *regeringen genom besvär*.

Beslut som en länsstyrelse eller rikspolisstyrelsen har meddelat enligt denna lag *får* överklagas hos *kammarrätten*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. I fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 november 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdson, Hjelm-Wallén, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Nordberg, Engström, Freivalds, Wallström

Föredragande: statsrådet Freivalds

Proposition om ändringar i lagen (1974:191) om bevakningsföretag m. m.

1 Inledning

Inom justitiedepartementet upprättades i mars 1987 en departementspromemoria (Ds Ju 1987:4) med förslag till ändringar i lagen (1974:191) om bevakningsföretag m. m. I promemorian behandlas frågor om utbildning av väktare, om möjligheten att anlita någon som väktare innan han har blivit godkänd i vederbörlig ordning och om bevakningsföretagens sidosupdrag. Vidare behandlas frågan om återkallelse av ett godkännande som väktare i vissa fall och frågan om i vilken ordning överklagande skall ske av länsstyrelsebeslut enligt lagen om bevakningsföretag. I anslutning till den sistnämnda frågan tas också upp i vilken ordning beslut enligt lagen (1980:578) om ordningsvakter skall överklagas. Promemorians lagförslag bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. Yttranden har inkommit från *kammarrätten i Jönköping, rikspolisstyrelsen, länsstyrelsernas organisationsnämnd, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Hallands och Norrbottens län, skolöverstyrelsen, Svenska Transportarbetareförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska polisförbundet, Föreningen Sveriges länspolischefer, Föreningen Sveriges polischefer, Allmänna Bevakningsaktiebolaget (ABAB), Securitasgruppen AB, bevakningsrådet, Svensk Kontroll Teknik HB, Svenska Vaktbolags Förbund och Säkerhetsutbildning AB (SÄ-KAB)*. SAF har med instämmande överlämnat ett yttrande från Allmänna Gruppen. Securitasgruppen AB har avgett sitt remissvar gemensamt med bevakningsrådet.

En sammanställning av remissyttrandena har upprättats i justitiedepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr 87 – 1033).

Regeringen beslutade den 20 oktober 1988 att inhämta lagrådets yttrande över inom justitiedepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag,
2. lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

De remitterade lagförslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Lagrådet har den 3 november 1988 lämnat de remitterade lagförslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

De lagförslag som jag nu skall lägga fram överensstämmer i sak med de remitterade lagförslagen. Vissa redaktionella ändringar har emellertid företagits.

2 Bakgrund

2.1 Allmänt om nuvarande ordning

En viktig del av polisens uppgifter är att förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten samt lämna allmänheten skydd och annat bistånd. Dessa uppgifter framgår av 1 och 2 §§ polislagen (1984:387).

Det finns emellertid många gånger ett behov av bevakning och kontroll vid sidan av polisens verksamhet. Detta är framför allt fallet beträffande vissa objekt eller verksamheter som på grund av befarade intrång eller tillgrepp eller av andra orsaker bedöms vara i behov av en mer eller mindre kontinuerlig tillsyn eller bevakning. Detta behov tillgodoses i stor utsträckning av bevakningsföretag som yrkesmässigt åtar sig att tillhandahålla framför allt personal men även utrustning för bevakningsändamål. Som exempel på dessa företags arbetsuppgifter kan nämnas bevakning av fastigheter, byggnadsplatser, anläggningar, båtar osv. samt bevakning och övervakning av kunder i varuhus och affärer.

Till en början var bevakningsföretagens verksamhet inte föremål för någon större uppmärksamhet eller särskild reglering från samhällets sida. Genom en kungörelse om auktorisation av enskilda bevakningsföretag infördes dock år 1951 en möjlighet för enskilda företag, som yrkesmässigt ombesörjde bevakning, att få auktorisation genom beslut av länsstyrelsen. Auktorisationsförfarandet, som således var frivilligt, innebar bl. a. krav på att anställd personal vid företaget var godkänd med avseende på laglydnad och medborgerlig pålitlighet. Något krav på att väktare skulle ha genomgått viss utbildning ställdes inte.

Efter hand kom det att betraktas som ett väsentligt intresse att samhället hade insyn i och kontroll av bevakningsföretagens verksamhet för att se till att den bedrevs under betryggande former. Den som anlidade ett bevakningsföretag borde ha en garanti för att företaget på ett seriöst sätt fullgjorde uppdraget. En insyn och kontroll från samhällets sida avsågs också kunna hindra att bevakningsföretagen utvecklades till någon form av privata polis- eller bevakningskårer. Genom lagen (1974:191) om bevakningsföretag (omtryckt 1980:588, BevL) infördes därför ett krav på auktorisation för bevakningsföretag. Länsstyrelserna fick därvid till uppgift att besluta om auktorisation och utöva tillsyn.

I 4 § BevL föreskrivs att all personal hos ett auktoriserat bevakningsföre-

tag skall vara godkänd vid prövning med avseende på laglydnad, medborgerlig pålitlighet och lämplighet i övrigt för anställning i sådant företag.

Varken i BevL eller i bevakningsföretagskungörelsen (1974:462, ändrad 1980:595, BevK) finns några närmare bestämmelser om utbildning för den som blivit godkänd som väktare. Enligt 16 § BevL ankommer det på regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om bl. a. utbildningen av väktare. I 12 § BevK har angetts att rikspolisstyrelsen (RPS) efter samråd med berörda arbetsmarknadsorganisationer och branschorganisationer skall meddela de föreskrifter som behövs.

I de föreskrifter som RPS har utfärdat med stöd av nämnda bestämmelser behandlas allmänna frågor om utbildning samt utbildningens mål och innehåll. Föreskrifterna finns intagna i RPS författningssamling 1987:1 (FAP 579—2) och innebär bl. a. krav på en grundkurs omfattande 217 timmar. I kursen ingår ämnena bevakningsjuridik, bevakningsbranschen, bevakningstjänst, bevakningshjälpmedel, olycksfallsvård, självskydd, väktarpraktik, brandförsvaret och praktisk yrkesträning. Utbildningen är uppdelad på ett introduktionsavsnitt och en fortsatt utbildning. Varje del avslutas med ett kunskapsprov.

Av föreskrifterna framgår vidare att det är bevakningsföretaget som ansvarar för att väktaren genomgått föreskriven utbildning med godkänt resultat och att detta måste ha skett inom viss tid efter anställningsdagen, fyra månader för heltidsarbetande och sex månader för deltidsarbetande. I föreskrifterna sägs också att bevakningsföretaget vid ansökan om auktorisation skall lämna länsstyrelsen uppgifter om hur företaget avser att bedriva väktarutbildningen och om vilka personer som inom företaget skall ansvara för utbildningens genomförande.

Länsstyrelsen är som förut nämnts tillsynsmyndighet över bevakningsföretagen. Detta kommer förutom i 8 § BevL till uttryck bl. a. i 9 § andra stycket samma lag enligt vilket lagrum bevakningsföretagen är skyldiga att en gång varje år lämna länsstyrelsen en redogörelse för föregående års verksamhet. Av 10 § 3 BevK framgår att en sådan redogörelse skall innehålla bl. a. uppgift om hur företaget anordnar utbildning för personalen. Länsstyrelsen kan dessutom skaffa sig kännedom om utbildningens bedrivande genom att företa inspektion med stöd av 10 § BevL.

En auktorisation kan återkallas enligt 13 § BevL. I föreskrifterna från RPS anges att t. ex. allvarliga brister beträffande utbildningen bör föranleda att auktorisationen återkallas.

2.2 Vissa uppgifter om bevakningsbranschen

Enligt 1 § BevL avses med bevakningsföretag den som yrkesmässigt åtar sig att för annans räkning bevaka fastighet, anläggning, viss verksamhet, offentlig tillställning eller något annat sådant eller också att bevaka enskild person för dennes skydd.

Med utgångspunkt från denna definition kan man tala om två huvudtyper av bevakning: stationär bevakning och distriktsbevakning. Vid den stationära bevakningen befinner sig väktarna inom ett och samma område

under sitt arbetspass. Till denna typ av bevakning räknas bl. a. områdesbevakning, portbevakning, receptionstjänst; butikskontroll samt ambasad- och tunnelbanebevakning. Distriktsbevakningen skiljer sig från den stationära genom att väktarna under ronder besöker skilda bevakningsobjekt hos olika kunder, där väktarens uppgifter kan växla från objekt till objekt.

Det har på senare tid visat sig att bevakningsföretagen i ökad utsträckning åtagit sig uppgifter som faller utanför det som avses med bevakningsverksamhet enligt BevL. Detta kommer att något närmare behandlas i avsnitt 3.3.

Det finns för närvarande ett drygt hundratal bevakningsföretag i landet. De två största företagen är Securitasgruppen AB och Allmänna bevakningsaktiebolaget AB (ABAB). Övriga företag inom branschen är medelstora och mindre.

Både Securitas och ABAB bedriver väktarutbildning vid egna skolor. I viss mån anlitar andra bevakningsföretag dessa skolor för sin utbildning. Övriga företag anordnar utbildningen i egen regi eller anlitar något av de två fristående utbildningsföretag som numera finns, nämligen Säkerhetsutbildning AB (SÄKAB), som är knutet till branschorganisationen bevakningsrådet, och IBS Utbildning AB, tidigare Svensk Kontrollteknik HB.

3 Allmän motivering

3.1 Väktarutbildningen – auktorisation och tillsyn

Mitt förslag: Auktorisation skall krävas för att bedriva föreskriven utbildning av väktare. Ett företag som bedriver sådan utbildning utan att vara bevakningsföretag skall vara underkastat samma tillsyn som ett bevakningsföretag. Även ett sådant företag skall utse en föreståndare för verksamheten.

Promemorieförslaget överensstämmer med mitt, med undantag för att bevakningsföretag inte skall behöva ha auktorisation för att bedriva utbildningsverksamhet och att utbildningsföretag inte behöver utse föreståndare för sin verksamhet.

Remissinstanserna: Förslaget godtas av så gott som alla remissinstanser. Flera remissinstanser anser att föreståndare skall utses för utbildningsföretag.

Skälen för mitt förslag: Utbildning av väktare bedrivs, som jag tidigare har redovisat, dels hos de två största bevakningsföretagen, dels genom särskilda fristående utbildningsföretag. Sistnämnda företag är inte underkastade någon särskild insyn eller kontroll från samhällets sida.

Med anledning av motioner i utbildningsfrågan har näringsutskottet (NU 1985/86:11) sagt sig förutsätta att regeringen och berörda myndigheter utan särskild framställning från riksdagen uppmärksammar frågan hur staten direkt skall kunna utöva en önskvärd tillsyn över den väktarutbildning som bedrivs av andra än bevakningsföretag.

För egen del vill jag framhålla att det är av stor betydelse att den som skall tjänstgöra som väktare uppfyller de krav som ställs på honom enligt BevL, dvs. laglydnad, medborgerlig pålitlighet och lämplighet i övrigt. En viktig fråga för bedömningen av lämpligheten är givetvis den utbildning som en väktare genomgår.

I flera sammanhang, senast i samband med de senaste ändringarna i BevL (prop 1979/80:122 s. 161 o. 165), har uttalats att de av RPS meddelade föreskrifterna om väktarutbildningen väl svarar mot de krav på fackteoretiska kunskaper som bör ställas på området. Självfallet finns det ingenting som hindrar att en mera omfattande utbildning meddelas, något som också görs av i varje fall de båda största företagen.

Frågan om i vilka former utbildningen bör genomföras har varit föremål för diskussion alltsedan tillkomsten av BevL. De skäl som har legat till grund för önskemålen om en nyordning har tidigare främst varit dels ett principiellt intresse av en ökad samhällskontroll, dels de problem som förelegat för de mindre och medelstora företagen att anordna en ändamålsenlig utbildning. En redovisning för tidigare behandling av frågan finns i promemorian (s. 8–10).

Det är för närvarande inte aktuellt att staten engagerar sig i själva genomförandet av utbildningen. Däremot står möjligheten fortfarande öppen att utbildning anordnas som uppdragsutbildning i anslutning till den kommunala vuxenutbildningen, något som i praktiken förutsätter en överenskommelse mellan en grupp bevakningsföretag och den eller de kommuner som i så fall skulle svara för utbildningen. Intresset för en sådan lösning har emellertid hittills varit svalt både från bevakningsföretagens och från kommunernas sida, och man torde ha anledning räkna med att utbildningen under överskådlig tid kommer att bedrivas huvudsakligen i samma former som hittills.

Enligt min mening måste det mot den bakgrunden ses som ett väsentligt allmänt intresse att samhället har en tillfredsställande möjlighet att kontrollera att väktarutbildningen i dessa former verkligen genomförs på ett ändamålsenligt sätt.

När det gäller de auktoriserade bevakningsföretag som bedriver egen utbildning av väktare får de nuvarande bestämmelserna anses ge länsstyrelsen tillräckliga möjligheter att kontrollera utbildningens kvalitet och omfattning. När det gäller den utbildning som bedrivs av andra än auktoriserade bevakningsföretag är förhållandena något annorlunda. Indirekt kan visserligen kvaliteten på denna utbildning komma under tillsynsmyndigheternas bedömning genom granskningen av att bevakningsföretagen använder personal som är utbildade på ett lämpligt sätt. De nuvarande bestämmelserna möjliggör dock inte någon omedelbar tillsyn över utbildningsföretagen och medger inte heller inspektioner och liknande.

Näringsutskottets förut återgivna uttalande tar just sikte på en tillsyn från det allmännas sida över den väktarutbildning som bedrivs av andra än bevakningsföretag. Inte minst med hänsyn till att det är tänkbart att ytterligare utbildningsföretag etablerar sig på marknaden är det angeläget att denna fråga får sin lösning.

Den mest ändamålsenliga lösningen är enligt min mening att föreskrifter

meddelas om att företag som bedriver väktarutbildning måste ha auktorisation för detta. Utbildningsföretag som inte är auktoriserade bevakningsföretag blir härigenom föremål för samma tillsyn som dessa. När det gäller bevakningsföretag kan det sägas att dessa inte borde behöva särskild auktorisation för egen intern utbildning. Något sådant krav finns inte idag och de är ju redan underkastade tillsyn. Enligt min mening är det emellertid viktigt för att tillgodose ändamålet med samhällets tillsyn över väktarutbildningen att ett bevakningsföretag inte tillåts påbörja egen utbildning av väktare utan att förutsättningarna för företaget att bedriva utbildningen noga har prövats.

Bestämmelser om auktorisation för utbildning bör införas i BevL efter i huvudsak samma mönster som för auktorisation av bevakningsföretag. Härigenom får man en tillfredsställande samhällelig kontroll och tillsyn av all väktarutbildning. Denna kontroll- och tillsynsuppgift bör som nu åvila länsstyrelsen.

För auktorisation av ett bevakningsföretag krävs att företaget har utsett en föreståndare för verksamheten. I likhet med ett flertal remissinstanser anser jag att kravet på föreståndare bör gälla även för utbildningsföretag. Däremot bör det inte krävas någon särskild föreståndare för ett bevakningsföretags utbildningsverksamhet. Den uppgiften får anses ingå i de funktioner som den för bevakningsföretaget utsedde föreståndaren har.

Jag återkommer till vissa detaljfrågor och övergångsbestämmelser i specialmotiveringen.

3.2 Möjligheten att anlita någon som väktare innan han godkänts

Mitt förslag: Den som anställts av ett bevakningsföretag skall liksom nu kunna anlitas i avvaktan på att ansökan om godkännande prövas. Förutom den begränsning med hänsyn till rikets säkerhet som nu finns, skall detta dock inte gälla verksamhet som avser bevakning av person. Länsstyrelsen ges möjlighet att i det särskilda fallet förordna att den nyanställda inte får anlitas eller får anlitas endast för vissa uppgifter till dess frågan om godkännande prövats.

Vidare skall ett beslut om att inte bifalla en ansökan om godkännande av en väktare gälla omedelbart, om inget annat förordnas.

Promemrieförslaget överensstämmer med mitt när det gäller verkan av ett beslut om att inte bifalla en ansökan om godkännande. I de övriga frågor jag tar upp lämnas inga förslag i promemorian.

Remissinstanserna: Promemrieförslaget har fått ett blandat mottagande. Flera remissinstanser har ifrågasatt om man inte helt bör slopa möjligheten att anlita en väktare under den tid då ansökan om godkännande prövas.

Skälen för mitt förslag: Enligt 6 § andra stycket BevL gäller att sedan en ansökan om godkännande av någon som väktare gjorts får ett auktoriserat bevakningsföretag i avvaktan på beslut eller besked i ärendet anlita den

som ansökningen avser för verksamhet i vilken han ej får befattning med något förhållande som har betydelse för rikets säkerhet.

Bestämmelsen har kritiserats för att den kan medföra att personer med avsevärd kriminell belastning under en icke obetydlig tid används i bevakningsverksamhet.

Den aktuella bestämmelsen ersatte en regel i den tidigare gällande auktorisationskungörelsen. Enligt denna kunde auktorisationsmyndigheten medge att personal som inte prövats fick anlitas för tillfälliga uppdrag av visst slag.

Motivet för bestämmelsen i BevL var att bevakningsföretagens behov av arbetskraft kunde växla från tid till annan och att det i vissa fall kunde bli aktuellt med brådskande personalökningar. Avsikten var att underlätta för bevakningsföretagen att bedriva en rationell anställningspolitik och att upprätthålla verksamheten på ett betryggande sätt även vid en tillfälligt ökad arbetsbelastning. Bestämmelsen bygger också på förutsättningen att den tid som vederbörande arbetar utan godkännande skall vara kortvarig och att han under denna tid inte skall tilldelas några känsliga arbetsuppgifter.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i en framställning till regeringen, som närmare redovisas i promemorian (s. 13–14), föreslagit att möjligheten att anlita en väktare under den tid då ansökan om godkännande prövas tas bort. Vid remissbehandlingen av framställningen ansåg flertalet instanser att man borde tillmötesgå framställningen (promemorian s. 14–17).

Innan en ansökan görs om godkännande av någon för anställning hos ett bevakningsföretag, ankommer det på företaget att göra en prövning av vederbörandes lämplighet utifrån bestämmelsen i 4 § BevL. Redan därigenom minskar naturligtvis risken för att en person med kriminell belastning skulle kunna påbörja en anställning i ett bevakningsföretag. Erfarenheten visar emellertid att sådana fall ändå kan förekomma.

Det skulle skapa betydande problem för bevakningsföretagen när det gäller nyrekryteringen av väktare om möjligheten att anlita en väktare under den tid då ansökan om godkännande prövas helt tas bort. En ändring av bestämmelsen måste enligt min mening ske under hänsynstagande till bevakningsföretagens situation i detta avseende. Jag anser det därför vara en alltför ingripande åtgärd att upphäva föreskriften i 6 § andra stycket BevL.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i sitt yttrande över promemorian påtalat att beslut i ärenden om godkännande av väktare många gånger inte kan meddelas inom rimlig tid på grund av att brottsutredning beträffande den ansökan gäller drar ut på tiden. Det kan enligt länsstyrelsen dröja avsevärd tid innan brottsutredningen hunnit så långt att tillräckligt beslutsunderlag finns för godkännandeprövningen.

De påtalade olägenheterna bör enligt min mening kunna minskas om länsstyrelsen ges möjlighet att i ärendet om godkännande förordna att den som ansökan avser inte får anlitas eller får anlitas endast i begränsad omfattning av bevakningsföretaget. Härutöver bör det införas en regel om att ett beslut av länsstyrelsen att en person inte godkänns för anställning som väktare får omedelbar giltighet, såvitt annat inte förordnas. Kons-

kvensen av sistnämnda regel blir att bevakningsföretaget utan sådant förordnande inte får anlita honom för väktartjänstgöring under den tid överklagandet prövas. Dessutom bör möjligheterna att anlita en väktare under pågående prövning av ansökan om godkännande begränsas ytterligare.

I nästa avsnitt föreslår jag att särskild auktorisation skall krävas för att få bedriva bevakning av enskild person för dennes skydd. Det är en form av bevakning som ställer stora krav på väktaren. Jag föreslår därför att sådana uppgifter endast får antas godkända väktare.

Enligt min mening bör bevakningsföretag även i övrigt avstå från att anlita nyanställda men ännu inte godkända väktare för särskilt betydelsefulla uppgifter. Till sådana uppgifter kan räknas bevakning av värdetransporter och av byggnader och lokaler där stora värden förvaras. Även bevakning av utländska beskickningar kan räknas dit. Jag utgår emellertid från att länsstyrelserna i sin tillsyn är uppmärksamma på dessa frågor. Någon lagändring behövs därför inte.

3.3 Bevakningsföretagens sidouppdrag m. m.

Mitt förslag: Särskild auktorisation skall krävas för att ett bevakningsföretag skall få bedriva verksamhet för bevakning av enskild person. Någon särskild reglering av bevakningsföretagens sidouppdrag sker inte. Däremot preciseras i lagen att väktarnas straffrättsliga skydd bara gäller när de utför bevakningstjänst.

Promemorieförslaget innebär endast att omfattningen av väktarnas straffrättsliga skydd preciseras.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalat sig i frågan om väktarnas straffrättsliga skydd har i huvudsak tillstyrkt förslaget. Några remissinstanser har tagit upp frågan om behovet av särskild auktorisation för livvaktverksamhet.

Skälen för mitt förslag: Det förekommer i växande utsträckning att bevakningsföretagen åtar sig uppgifter av servicekaraktär som ligger vid sidan av den egentliga bevakningsverksamheten. Inte sällan sker detta inom områden som det ankommer på det allmänna att svara för. Det gäller t. ex. vissa uppgifter med anknytning till hälso- och sjukvården och äldreomsorgen, som i sådana fall regelmässigt utförs av bevakningsföretagen på uppdrag av vederbörande landsting eller kommun.

Ett av skälen till denna utveckling torde vara att det bedömts som ändamålsenligt att företagen får möjlighet att utnyttja väktare med rondande tjänstgöring på ett rationellt sätt genom att väktarna åläggs tillsyns- eller transportuppgifter i anslutning till rondan.

Det har i den allmänna debatten förekommit kritik mot denna utveckling. Klart är också att den förtjänar att uppmärksammas. Förhållandena synes visserligen inte för närvarande böra föranleda några särskilda åtgärder från statsmakternas sida, men utvecklingen måste följas noga. Självfallet är det ett allmänt intresse att en alltför stor koncentration av uppgifter

till de företag som det här gäller inte ger upphov till osäkerhet hos allmänheten om olika uniformerade kårers ställning i samhället.

När det gäller tillsynsmyndigheternas befogenheter på detta område är det klart att dessa inte omfattar någon kvalitetsbedömning av olika typer av sidouppdrag och inte heller någon granskning av huruvida personalen har en för sådana uppgifter lämpad utbildning. Länsstyrelsernas tillsynsuppgifter måste emellertid anses inbegripa en allmän kontroll av att företagens verksamhet som helhet inte får en olämplig inriktning liksom att marknadsföring o. d. inte sker på ett sådant sätt att man skapar intrycket att auktorisationen också omfattar eventuella sidouppdrag.

Av de sidouppdrag som bevakningsföretagen åtar sig ligger larminstallationer och annat säkerhetsskyddsarbete nära de egentliga bevakningsuppgifterna. Att bevakningsföretagen ägnar sig åt sådana uppgifter är därför naturligt och kan i och för sig inte möta någon erinran från allmänna synpunkter.

En annan form av sidouppdrag är emellertid mer tveksam. Bevakningsföretagen eller deras dotterföretag, men även andra företag, åtar sig inom ramen för vad som betecknas såsom säkerhetsskyddsarbete uppdrag som ligger nära kriminalpolisverksamhet. Exempel på sådana uppdrag är efterforskning av "läckor", framtagning av underlag för polisanmälningar om trolöshets- och databrott o. d. Detta är ett område där det är angeläget att noga följa utvecklingen så att uppkomsten av vad som skulle kunna uppfattas som privat kriminalpolisverksamhet kan förhindras.

För närvarande krävs inte auktorisation eller annat tillstånd för verksamhet som har karaktär av brottsutredningsverksamhet. Verksamhet av detta slag kan inte hänföras till sådan bevakning som avses i BevL. Det är inte heller givet att en eventuell framtida utveckling av oönskat slag på området bör mötas genom krav på auktorisation. Det skulle kunna innebära att samhället påtar sig ett ansvar för verksamhetens kvalitet och för personalens utbildning som från allmänna synpunkter kan vara olämpligt. Om utvecklingen skulle ge anledning till ett ingripande genom lagstiftning, torde även andra utvägar få övervägas.

RPS har i detta sammanhang tagit upp frågan om särskild auktorisation för livvaksverksamhet. Enligt styrelsen bör särskilda krav ställas på företag som skall bedriva sådan verksamhet. Styrelsen anser det därför otillfredsställande att ett auktoriserat bevakningsföretag endast behöver anmäla enligt 5 § 2 BevK att företaget utvidgar sin verksamhet till att även omfatta livvaksbevakning. Enligt styrelsen bör BevL ändras så att en särskild auktorisation alltid skall krävas för livvaksverksamhet. Samma uppfattning har framförts av Föreningen Sveriges länspolischefer och Föreningen Sveriges polischefer.

Skydd av fysiska personer är en form av bevakning där det enligt min mening är särskilt viktigt att samhället har en god insyn och kontroll. Ett krav på särskild auktorisation för sådan verksamhet skulle innebära en effektivare kontroll än nu av verksamheten. Bl. a. skulle länsstyrelsen enligt 5 § BevL vara skyldig att inhämta yttrande av RPS i ärendet. Inom RPS finns särskild sakkunskap om denna form av bevakning. Mot bakgrund av vad som nu sagts föreslår jag att det i BevL införs ett krav på

särskild auktorisation för att bedriva verksamhet med bevakning av fysiska personer.

Prop. 1988/89:63

Bevakningsföretagens sidouppgifter väcker även andra frågor. En sådan fråga är om det krav på godkännande med avseende på laglydnad, medborgerlig pålitlighet och lämplighet i övrigt som för närvarande gäller för all personal är för långtgående när det gäller sådan personal som uteslutande anförtros andra arbetsuppgifter än bevakning. Enligt min mening finns det dock ingen anledning att nu överväga en ändring i detta hänseende.

En fråga som vid åtskilliga tillfällen har föranlett diskussion är i vad mån en väktare kan vara uniformerad när han utför uppgifter vid sidan av bevakningstjänsten. Frågan övervägs för närvarande av RPS, som enligt bemyndigande i BevL kan meddela föreskrifter i uniformsfrågan.

En fråga som lämpligen bör tas upp i detta sammanhang är väktarnas straffrättsliga skydd. Enligt 7 § BevL åtnjuter en väktare sådant skydd som avses i 17 kap. 5 § brottsbalken. Avsikten är naturligtvis att detta skydd bara skall gälla i de fall då bevakningsuppgifter utförs och inte när väktaren utför andra uppgifter. Då emellertid bestämmelsen är oklar vad gäller dess räckvidd bör den förtydligas. Förslaget i detta hänseende kommenteras närmare i specialmotiveringen.

3.4 Återkallelse av godkännande när en väktare lämnar sin anställning

Mitt förslag: Ett godkännande av en väktare skall återkallas när väktaren har lämnat sin anställning hos ett auktoriserat bevakningsföretag och inte inom två månader därefter visar att han fått ny anställning hos ett sådant företag. Ett beslut om att återkalla eller begränsa ett godkännande skall gälla omedelbart, om inget annat förordnas.

Promemorieförslaget överensstämmer med mitt när det gäller återkallelse på grund av ändrade anställningsförhållanden utom såtillvida att tidsfristen skall vara sex månader.

Remissinstanserna är i huvudsak positiva till den föreslagna regeln, men flera av dem anser att tidsfristen skall vara två månader.

Skälen för mitt förslag: Ett godkännande som väktare kan enligt 13 § BevL återkallas när i lagen angivna förutsättningar för ett beslut om godkännande inte längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning till det. Ett skäl till att överväga att återkalla ett godkännande kan vara att något inträffar som hänför sig till väktarens person. Det kan t.ex. vara fråga om att väktaren har gjort sig skyldig till brott eller att han av annan orsak inte längre kan anses lämplig som väktare.

En annan situation där återkallelse kommer i fråga berördes vid BevL:s tillkomst. Föredragande statsrådet uttalade därvid (prop 1974:39 s. 44) att ett godkännande bör kunna återkallas även i det fall då en väktare inte längre är anställd hos ett bevakningsföretag och det finns grundad anled-

ning att räkna med att han i varje fall inte inom överskådlig tid kommer att söka ny anställning i ett sådant företag. I dessa fall förutsätts att det i praktiken inte torde uppstå några svårigheter för väktaren att, om han senare får ny anställning i ett bevakningsföretag, bli godkänd på nytt, om inte förutsättningarna för godkännande har ändrats.

I RPS:s föreskrifter har angetts att ett godkännande får återkallas då väktaren övergått till annan verksamhet.

I den praktiska tillämpningen har nu behandlade situationer ibland visat sig vålla vissa svårigheter. När en väktare lämnar sin anställning hos ett bevakningsföretag skall detta enligt 9 § 1 BevK senast inom en vecka göra anmälan till länsstyrelsen. När fråga då uppkommer hos länsstyrelsen att återkalla godkännandet underrättas väktaren skriftligen om att frågan har uppkommit och ges tillfälle att yttra sig. Om väktaren går med på att återkallelse sker eller inte besvarar skrivelsen, återkallas normalt förordnandet. I andra fall uppkommer ibland bedömningssvårigheter, nämligen om väktaren motsätter sig en återkallelse och t.ex. invänder att han fått eller utlovats ny anställning eller avser att inom viss kortare eller längre tid söka sådan. Dessa svårigheter gäller dels vilken utredning som bör krävas för att uppgiften skall godtas, dels hur snart den nya anställningen skall tillträdas för att den skall tillmätas betydelse. Det är tolkningen av de ganska oprecisa uttrycken "grundad anledning" och "inom överskådlig tid" i det nyssnämnda uttalandet i motiven till BevL som föranleder tveksamhet i vissa fall vid den praktiska handläggningen.

Den antydda oklarheten bör undanröjas genom att det i lagtexten klara-re än nu anges under vilka omständigheter en återkallelse kan ske på grund av att väktaren har slutat sin anställning. Jag föreslår att det skall åvila väktaren att visa att han har fått en ny anställning hos ett auktoriserat bevakningsföretag. Det kan lämpligen ske genom att han till länsstyrelsen ger in en kopia av anställningsbeviset eller ett intyg från det berörda företaget.

Vidare bör en bestämd tid anges inom vilken den nya anställningen skall styrkas. Vid bestämmandet av denna tid måste hänsyn tas å ena sidan till att det naturligtvis inte alltid är möjligt för en väktare att omgående påbörja en ny anställning och å andra sidan till det allmänna intresset av att hålla godkännandena under kontroll. I promemorian föreslogs att tiden skulle vara sex månader. Flera remissinstanser har funnit den föreslagna tiden för lång och i stället föreslagit två månader. Den kortare tiden, två månader, står i stor sett i överensstämmelse med de tider som eftersträvas vid handläggningen enligt den nuvarande ordningen. Mot den bakgrunden finner jag två månader vara en lämplig tid.

Merparten av de ärenden som den föreslagna regeln tar sikte på avser anställda i bevakningsföretag. Regeln skall emellertid gälla för alla de kategorier som nämns i 4 § BevL, dvs. bl. a. också styrelseledamöter.

Jag har tidigare föreslagit (avsnitt 3.2) att ett beslut om att inte bifalla en ansökan om godkännande av en väktare skall gälla omedelbart om inget annat förordnas. En motsvarande regel om omedelbar verkan bör införas även när det gäller återkallande av eller begränsning i ett godkännande.

Mitt förslag: Länsstyrelsens beslut enligt BevL överklagas till kammarrätten i stället för till regeringen.

Promemoriaförslaget överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna är positiva till förslaget.

Skälen för mitt förslag: Länsstyrelsens beslut i olika frågor enligt BevL kan överklagas till regeringen. Skälet till att denna ordning valts torde vara att ärendena ansetts angå allmän ordning och säkerhet och därmed enligt förut tillämpade principer ansetts höra närmast hemma inom den besvärssordning där regeringen är sista instans. Förvaltningsärenden av denna typ, främst överklaganden av länsstyrelsernas beslut att inte godkänna någon som väktare eller att återkalla ett tidigare lämnat godkännande, förekommer hos regeringen till ett antal som kan uppskattas till 20 – 30 om året.

Det har sedan länge varit en strävan att avlasta regeringen ärenden av löpande art så att statsråden och departementen får bättre tid för större och övergripande frågor.

Frågan om att befria regeringen från olika förvaltningsärenden som överklagats togs upp i prop. 1983/84:120 om regeringens befattning med besvärärenden. I propositionen angavs riktlinjer för hur besvärreglerna skulle ses över. Som en utgångspunkt angavs att regeringen i allmänhet inte borde vara besvärinstans annat än när det behövdes en politisk styrning av praxis.

När det gällde olika sätt att befria regeringen från besvärärenden anvisades fem huvudlinjer. En av dessa gick ut på att i stället införa en domstolsprövning. En utgångspunkt för att låta ett ärende prövas av domstol var att rättsfrågan utgjorde det dominerande inslaget i bedömningen. När det däremot var lämplighetsbedömningar som dominerade skulle en överprövning i administrativ väg ske. Riksdagen godtog propositionen (KU 1983/84:23, rskr. 250).

Redan det allmänna intresset av att avlasta regeringen förvaltningsärenden talar för att regeringen inte längre bör vara slutinstans i ärenden enligt BevL. Till detta kommer emellertid också skäl som har anknytning till Europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Enligt artikel 6 i konventionen har var och en rätt till domstolsprövning när det gäller bl. a. civila rättigheter och skyldigheter.

I en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria (Ds Ju 1986:3) Europarådskonventionen och rätten till domstolsprövning i Sverige har redovisats den europeiska domstolens nuvarande tolkning av artikel 6 i konventionen. Som framgår där anses rätten att fritt utöva ett yrke eller en näring, eller åtminstone att få fortsätta en sådan näring som påbörjats, utgöra en civil rättighet. I promemorian redovisas ett antal fall där svensk lagstiftning kan tänkas stå i strid mot europakonventionens krav. Som ett exempel på sådan lagstiftning anges BevL. I promemorian lades fram förslag i syfte att nå bättre överensstämmelse mellan svensk rätt och konventionens artikel 6.

På grundval av promemorian antog riksdagen våren 1988 en lag om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut (prop. 1987/88:69, KU 69, rskr. 189, SFS 1988:205). Enligt den lagen skall regeringsrätten under vissa förutsättningar pröva bl. a. beslut som regeringen meddelar som sista instans i den "normala" instansordningen. En förutsättning är att beslutet rör något förhållande som avses i 8 kap. 2 eller 3 § regeringsformen, dvs. rör tillämpningen av civilrättsliga eller "betungande" offentligrättsliga regler. I lagens förarbeten (prop 1987/88:69 s. 18) uttalas emellertid att det på längre sikt bör övervägas i vilken mån det är ändamålsenligt att ersätta den överprövning som i dag sker i administrativ ordning med domstolsprövning. Som ett exempel på ett fall där en sådan ändring av instansordningen bör övervägas nämns ärenden enligt BevL och enligt den i nästa avsnitt behandlade lagen (1980:578) om ordningsvakter. Uttalandet lämnades utan erinran av riksdagen.

På grund av det anförda föreslår jag att reglerna i BevL ändras så att överprövning av länsstyrelsens beslut skall göras av kammarrätten med möjlighet för den klagande att överklaga till regeringsrätten, om denna ger prövningstillstånd.

Enligt 5 § tredje stycket BevL skall ett ärende om auktorisation underställas regeringen, om länsstyrelsen och RPS har olika uppfattningar i ärendet. Som en följd av den föreslagna ändringen av reglerna om överklagande bör föreskriften om underställning upphävas. I stället bör det införas en möjlighet för RPS att i ett sådant fall överklaga länsstyrelsens beslut.

3.6 Överklagande enligt lagen (1980:578) om ordningsvakter

Mitt förslag: Länsstyrelsens och rikspolisstyrelsens beslut enligt lagen om ordningsvakter överklagas till kammarrätten i stället för till regeringen.

Promemoriaförslaget överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna är positiva till förslaget.

Skälen för mitt förslag: I anslutning till att ett förslag läggs fram om en ändring av sättet för överklagande enligt BevL framstår det som naturligt att överväga motsvarande ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter (LOV).

Enligt LOV får den som inte är anställd som polisman förordnas till ordningsvakt för att medverka till att upprätthålla allmän ordning vid vissa offentliga tillställningar och allmänna sammankomster m. m. För att kunna förordnas till ordningsvakt krävs bl. a. att vederbörande med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget. Ett förordnande som ordningsvakt meddelas av RPS, om tjänstgöringsområdet berör flera län, av länsstyrelsen, om det berör flera polisdistrikt inom ett län och av polismyndigheten i övriga fall. Ett förordnande kan under vissa i 9 § LOV angivna omständigheter återkallas. Ett beslut om återkallelse meddelas av den myndighet som har meddelat förordnandet.

Beslut enligt LOV kan således antingen gälla godkännande av någon

som ordningsvakt eller återkallelse av ett tidigare meddelat godkännande. Beslut av en polismyndighet kan överklagas till länsstyrelsen. För båda fallen gäller vidare att ett beslut som har meddelats av en länsstyrelse eller RPS kan överklagas till regeringen. Ärenden av detta slag förekommer hos regeringen till ett antal som kan uppskattas till 5–10 om året.

Även före tillkomsten av LOV var regeringen slutinstans i de aktuella ärendena. I det betänkande som låg till grund för LOV (SOU 1978:33) föreslogs att denna ordning skulle behållas. Som skäl angavs att frågor rörande ordningsvaktsförordnanden kunde anses röra rätten för en person att bedriva viss verksamhet och i viss mån jämsställas med tillstånd till handel eller näring. Det bedömdes därför som riktigast att regeringen var sista instans i sådana ärenden.

I propositionen med förslag till LOV (prop. 1979/80:122 s. 71) uttalades som skäl för de nu återgivna reglerna om överklagande endast att de överensstämde med vad som gällde enligt äldre regler.

Ett beslut om godkännande av någon som ordningsvakt och återkallelse av ett sådant godkännande sker till viss del efter likartade principer som motsvarande bedömningar beträffande väktare enligt BevL. Vad jag i föregående avsnitt har anfört om europakonventionen tar i första hand sikte på auktorisation av bevakningsföretag m. m. och torde inte ha samma tillämpning i fråga om ordningsvaktsförordnanden. Sådana förordnanden innebär nämligen att begränsade polisuppgifter överläts på enskilda personer, och konventionen torde inte kunna tolkas så att även rätten att få fullgöra sådana uppgifter skall anses utgöra en civil rättighet. I övrigt kan emellertid de skäl för en ändrad ordning för överklagande som har redovisats i föregående avsnitt anföras även vad gäller beslut enligt LOV. Jag föreslår därför även när det gäller dessa ärenden att regeringen ersätts som överinstans av kammarrätt med regeringsrätten som högsta instans.

3.7 Kostnader

Det finns inte anledning att tro att antalet överklaganden av ärenden enligt BevL och LOV skulle i någon nämnvärd mån ändras från nuvarande sammanlagt omkring 30 ärenden med de föreslagna reglerna om överklagande till domstol. För kammarrätterna och regeringsrätten innebär förändringen emellertid nya arbetsuppgifter och därmed ökade kostnader. Dessa ökade kostnader torde kunna finansieras genom en höjning av de expeditionsavgifter som tas ut i dessa ärenden. Frågan om ev. merkostnader vid länsstyrelserna utreds f. n.

4 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag,
2. lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag

2 §

Ett krav på auktorisation för att få bedriva utbildning av väktare införs. Auktorisation för utbildning krävs både av bevakningsföretag och av företag som inte är bevakningsföretag (utbildningsföretag). I paragrafen införs vidare ett krav på särskild auktorisation för att få bedriva verksamhet med bevakning av fysisk person.

Prövningen av om auktorisation bör beviljas skall ske efter samma principer som beträffande auktorisation av bevakningsföretag, alltså genom en tillämpning av 3 §. Det bör ankomma på RPS att utforma de närmare föreskrifter om utbildningsföretagens verksamhet som kan bli nödvändiga. Med utbildningsföretag åsyftas i första hand juridiska personer — vanligen aktiebolag — men även en enskild person som yrkesmässigt bedriver utbildning omfattas av bestämmelsen, i den mån han inte fullgör uppgiften i egenskap av anställd hos annan.

Omfattar auktorisation av ett bevakningsföretag även personbevaknings- och utbildningsverksamhet skall det anges i beslutet om auktorisation. Auktoriserade bevakningsföretag måste söka särskild auktorisation i efterhand för personbevaknings- och utbildningsverksamhet, om inte sådan verksamhet ingått i den verksamhet, för vilken auktorisation ursprungligen beviljats.

5 §

Som en följd av att reglerna om överklagande ändras, upphävs tredje stycket, som innehåller en regel om underställning till regeringen när länsstyrelsen och RPS har olika uppfattningar i ett ärende om auktorisation. I 15 § införs i stället en rätt för RPS att överklaga länsstyrelsens beslut i sådana fall.

6 §

I paragrafens andra stycke har införts ytterligare en begränsning i möjligheterna för bevakningsföretag att under tiden då en ansökan om godkännande prövas anlita nyanställd men ännu inte godkänd personal. Således skall de — utöver den begränsning rörande rikets säkerhet som redan gäller — inte kunna anlitas för att bevaka enskild person för dennes skydd.

Utöver de begränsningar i rätten att använda nyanställda som anges i lagen ges länsstyrelsen möjlighet att i det särskilda fallet förordna att sökanden inte får anlitas eller får anlitas endast för vissa sysslor till dess frågan om godkännande prövats. Denna möjlighet är främst avsedd för fall då det finns anledning att befara att prövningen kan ta lång tid med hänsyn till utredningen om den person ansökan avser. Ett sådant fall är om ansökan avser en person som är misstänkt för brott av ett slag som

påverkar frågan om godkännande skall lämnas. Bestämmelsen skall även kunna tillämpas om det är uppenbart att ansökan skall avslås, exempelvis om det av handlingarna framgår att den person som ansökan avser nyligen dömts för ett brott som är av det slaget att han inte kan godkännas.

I paragrafen har satts in ett nytt tredje stycke i vilket det föreskrivs att ett av länsstyrelsen meddelat beslut som innebär att en ansökan om godkännande avslagits skall gälla omedelbart. Om ett sådant beslut har meddelats bortfaller alltså rätten för bevakningsföretaget att anlita väktaren för bevakningstjänst i avvaktan på prövningen av ett överklagande. Av allmänna regler framgår att överinstansen — i första hand kammarrätten enligt förslaget — kan förordna om inhibition (29 § förvaltningslagen 1986:223 och 28 § förvaltningsprocesslagen 1971:291).

Paragrafen är inte tillämplig på utbildningsföretag, vars personal inte behöver särskilt godkännande.

7 §

I överensstämmelse med vad som har förordats i den allmänna motiveringen görs det förtydligandet att en väktares straffrättsliga skydd endast gäller när han utför bevakningstjänst. Detta innebär att en väktare inte har detta skydd när han utför ett uppdrag som inte utgör bevakningstjänst. Innefattar ett uppdrag att t. ex. bevaka en byggnad även andra uppgifter än bevakningsuppgifter kommer däremot väktaren att ha det straffrättsliga skyddet när han fullgör sidouppdrag vid det bevakningsobjektet. Bevakningsuppdraget upphör nämligen i allmänhet inte när väktaren tillfälligt utför en annan uppgift. Avgörande för bedömningen i ett gränsfall måste därför bli hur det enskilda bevakningsavtalet är utformat.

8–12 §§

I paragraferna har gjorts endast redaktionella ändringar som föranleds av att auktorisationskrav införs även beträffande utbildningsföretag. Ändringen för med sig att länsstyrelsen i sin tillsynsverksamhet får samma befogenhet mot utbildningsföretagen som mot bevakningsföretagen. I 10 § anges i tydlighetens intresse att länsstyrelsens rättigheter bara avser den del av företagets verksamhet som omfattas av auktorisationen. Detta hindrar emellertid inte att det får ligga i länsstyrelsens tillsynsuppgift att vaka över att bevakningsföretagen inte bedriver någon verksamhet som är oförenlig med bevakningsverksamheten. Motsvarande gäller utbildningsföretagen.

13 §

Genom ett tillägg till första stycket ges klarare bestämmelser om de förutsättningar under vilka ett godkännande kan återkallas när väktaren lämnar sin anställning. För att ett godkännande inte skall återkallas i en sådan situation krävs att väktaren genom ett anställningsbevis eller på

annat sätt inom två månader efter det att den tidigare anställningen upphört visar att han fått ny anställning.

Skyldigheten att visa att ny anställning har erhållits gäller direkt på grund av lagen och oberoende av något föreläggande från länsstyrelsen. Självfallet skall dock länsstyrelsen när fråga om återkallelse uppkommer — såsom är föreskrivet i 17 § förvaltningslagen — bereda vederbörande möjlighet att yttra sig i ärendet. I skrivelsen bör länsstyrelsen upplysa om innehållet i regeln om återkallelse. Om vederbörande går med på att återkallelse sker, kan länsstyrelsen givetvis återkalla godkännandet utan att avvakta att tvåmånadersfristen löpt ut. I andra fall medför bestämmelsen att ärendet hos länsstyrelsen kan avgöras först därefter. Länsstyrelsen behöver emellertid sedan tvåmånadersfristen löpt ut inte avvakta besked om att delgivning har skett, om sådan inte visat sig möjlig att genomföra. Skulle väktaren först efter fristens utgång hos länsstyrelsen eller den domstol som prövar ett överklagande i ärendet visa att han har fått ny anställning, skall godkännandet likväl återkallas och detta oberoende av om anställningen påbörjats före fristens utgång.

Regeln har inte bara tillämpning på väktare utan på alla för vilka det enligt 4 § finns ett krav på godkännande, t. ex. föreståndaren och styrelseledamöter.

I ett nytt femte stycke föreskrivs att ett beslut om återkallelse av eller begränsning i ett godkännande som väktare skall gälla omedelbart om inget annat förordnas.

14 §

Genom en ändring i paragrafen begränsas straffregeln så att den inte omfattar att bedriva icke auktoriserad väktarutbildning.

Det bör i sammanhanget framhållas att endast väktarutbildning hos företag som har auktorisation att bedriva sådan utbildning skall räknas som godkänd utbildning. Om ett bevakningsföretag använt sig av icke auktoriserad väktarutbildning skall länsstyrelsen därför i första hand använda sig av möjligheten enligt 12 § att förelägga bevakningsföretaget att se till att väktarna får genomgå utbildning hos någon som är auktoriserad att ordna sådan utbildning. I sista hand kan det komma i fråga att återkalla godkännandet för väktarna och auktorisationen för bevakningsföretaget.

15 §

Reglerna för överklagande ändras. I stället för regeringen skall kammarrätten pröva överklaganden av länsstyrelsens beslut. Överklaganden av kammarrättens beslut prövas av regeringsrätten efter prövningstillstånd. RPS ges möjlighet att överklaga ett beslut av länsstyrelsen i ett ärende om auktorisation.

Med hänsyn till att i godkännandearbörden även den medborgerliga pålitligheten skall prövas, kan någon gång kvalificerat hemliga uppgifter tänkas förekomma i ärendena. Det finns med anledning härav skäl att fästa uppmärksamheten på de undantag från vanliga principer om partsin-

syn som följer av 16 § förvaltningslagen och 43 § förvaltningsprocesslagen jämförda med 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100).

Prop. 1988/89:63

Ikraftträdande m. m.

Kravet på auktorisation även för utbildningsverksamhet förutsätter att övergångsbestämmelserna utformas så att en smidig anpassning till de nya reglerna kan ske för den som redan bedriver väktarutbildning. Bestämmelserna har utformats med beaktande härav. Även om en ansökan om auktorisation avslås har länsstyrelsen eller den domstol som prövar ett överklagande i ärendet möjlighet att medge att verksamheten får fortsätta under en viss övergångstid. Härigenom får företaget tid att avveckla utbildningsverksamheten.

Även beträffande bevakningsföretag som före ikraftträdandet bedriver personbevaknings- eller utbildningsverksamhet har övergångsbestämmelserna utformats för att möjliggöra en anpassning till de nya reglerna. Verksamheten kan ha getts till känna för auktorisationsmyndigheten genom en anmälan enligt 5 § första stycket BevK eller genom en sådan redogörelse för verksamheten som avses i 9 § andra stycket BevL.

5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter

5–7 §§

Genom polislagens (1984:387) ikraftträdande ändrades beteckningen för myndigheten i ett polisdistrikt från polisstyrelse till polismyndighet. I paragraferna har gjorts de justeringar som föranleds av detta.

10 §

Reglerna för överklagande i andra stycket ändras på samma sätt som föreslås beträffande BevL. Kammarrätt och regeringsrätt ersätter således även enligt denna lagstiftning regeringen som instanser dit överklagande skall ske.

6 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta de av lagrådet granskade förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag,
2. lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

7 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan att föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden lagt fram.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag

Härigenom föreskrivs att 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 och 15 §§ lagen (1974:191) om bevakningsföretag skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Bevakningsföretag får inte bedriva verksamhet som avses i 1 § första stycket utan tillstånd enligt denna lag (auktorisering).

Föreslagen lydelse

2 §⁰

Bevakningsföretag får inte bedriva verksamhet som avses i 1 § första stycket utan tillstånd enligt denna lag (auktorisering). *Detsamma gäller den som yrkesmässigt meddelar sådan utbildning som förutsätts i 12 §.*

3 §²

Auktorisation får beviljas endast om det kan antas att verksamheten

1. blir bedriven på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt och i övrigt i överensstämmelse med god sed inom branschen,
2. inte kommer att få en från allmän synpunkt olämplig inriktning.

Vid prövning enligt första stycket skall särskilt beaktas att företaget har en lämplig organisation och planläggning av sin verksamhet.

För auktorisation kräves också att företaget har utsett en person som föreståndare för verksamheten.

För auktorisation av bevakningsföretag krävs också att företaget har utsett en person som föreståndare för verksamheten.

6 §³

Prövning som avses i 4 § görs beträffande personalen hos ett auktoriserat bevakningsföretag av länsstyrelsen i det län där den som prövningen gäller avsehs huvudsakligen komma att tjänstgöra. I fråga om föreståndaren för verksamheten och ledamöter i företagets styrelse görs prövningen av den länsstyrelse som utövar tillsyn över företaget.

Sedan ansökan om prövning gjorts får auktoriserat bevakningsföretag auktoriserat bevakningsföretag i ärendet anlita den som ansökningen avser för verksamhet i vilken han ej får befattning med något förhållande som har betydelse för rikets säkerhet.

Sedan ansökan om prövning gjorts får i avbida på beslut eller besked i avbida på beslut eller besked i ärendet anlita den som ansökningen avser för verksamhet i vilken han ej får befattning med något förhållande som har betydelse för rikets säkerhet. *Beslut varigenom en ansökan lämnats utan bifall gäller omedelbart, om annat ej förordnas.*

Godkännande enligt 4 § får begränsas till viss tid, när särskilda skäl föreligger.

¹ Senaste lydelse 1980:588.

² Senaste lydelse 1980:588.

³ Senaste lydelse 1980:588.

7 §⁴

Den som är godkänd för anställning i bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst (väktare) åtnjuter skydd som avses i 17 kap. 1 § brottsbalken.

Den som är godkänd för anställning i bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst (väktare) åtnjuter skydd som avses i 17 kap. 5 § brottsbalken när han utför sådan tjänst.

8 §⁵

Tillsyn över ett auktoriserat bevakningsföretag utövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte. Andra myndigheter skall på begäran lämna länsstyrelsen det biträde som behövs för tillsynen.

Tillsyn över ett auktoriserat företag utövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte. Andra myndigheter skall på begäran lämna länsstyrelsen det biträde som behövs för tillsynen.

Vid tillsynen skall länsstyrelsen särskilt kontrollera att de villkor för auktorisation som anges i 3 § alltså är uppfyllda.

9 §⁶

Ett auktoriserat bevakningsföretag skall lämna länsstyrelsen de upplysningar om verksamheten som den begär för sin tillsyn.

Ett auktoriserat företag skall lämna länsstyrelsen de upplysningar om verksamheten som den begär för sin tillsyn.

Företaget skall årligen före mars månads utgång till länsstyrelsen sända in en redogörelse för verksamheten under föregående år.

10 §⁷

Länsstyrelsen har rätt att inspektera ett auktoriserat bevakningsföretag och att ta del av samtliga handlingar som rör företagets bevakningsverksamhet. Inspektion skall göras så snart det finns anledning till det, dock minst en gång vartannat år.

Länsstyrelsen har rätt att inspektera ett auktoriserat företag och att ta del av samtliga handlingar som rör företagets verksamhet. Inspektion skall göras så snart det finns anledning till det, dock minst en gång vartannat år.

11 §⁸

Underlåter ett auktoriserat bevakningsföretag att lämna upplysningar enligt 9 § första stycket, att sända in redogörelse enligt 9 § andra stycket eller att lämna tillgång till handlingar enligt 10 §, får länsstyrelsen förelägga vite.

Underlåter ett auktoriserat företag att lämna upplysningar enligt 9 § första stycket, att sända in redogörelse enligt 9 § andra stycket eller att lämna tillgång till handlingar enligt 10 §, får länsstyrelsen förelägga vite.

⁴ Senaste lydelse 1974:191.

⁵ Senaste lydelse 1980:588.

⁶ Senaste lydelse 1980:588.

⁷ Senaste lydelse 1980:588.

⁸ Senaste lydelse 1980:588.

12 §⁹

Länsstyrelsen får förelägga ett auktoriserat *bevakningsföretag* att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

Länsstyrelsen får förelägga ett auktoriserat *företag* att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

13 §¹⁰

Auktorisation eller godkännande enligt 4 § kan återkallas, när i denna lag angiven förutsättning för sådant beslut ej längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning därtill.

Auktorisation eller godkännande enligt 4 § kan återkallas, när i denna lag angiven förutsättning för sådant beslut ej längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning därtill. *Ett godkännande skall återkallas även när den som avses med godkännandet lämnar sin anställning hos ett auktoriserat bevakningsföretag och inte inom sex månader därefter visar att han erhållit ny anställning.*

Fråga om återkallelse av auktorisation prövas av den länsstyrelse som utövar tillsyn över det berörda företaget. Vid behandlingen av en sådan fråga tillämpas 5 § andra och tredje styckena.

Fråga om återkallelse av godkännande prövas av den länsstyrelse som har godkänt den som prövningen avser eller, om frågan angår föreståndaren för verksamheten eller en ledamot i företagets styrelse, av den länsstyrelse som utövar tillsyn över företaget.

Om det finns synnerliga skäl får länsstyrelsen i stället för att återkalla ett godkännande begränsa det till en viss verksamhet eller ett visst område.

15 §¹¹

Länsstyrelsens beslut enligt denna lag överklagas *hos regeringen* genom besvär.

Länsstyrelsen beslut enligt denna lag överklagas *till kammarrätten*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

2. Den som vid lagens ikraftträdande bedriver utbildning av väktare får under förutsättning att ansökan om auktorisation görs före den 1 april 1989, fortsättaverksamheten utan auktorisation till dess ansökningen slutligt har prövats. Avslås ansökningen, får auktorisationsmyndigheten när särskilda skäl föreligger, medge att verksamheten ändå får fortsätta under en viss övergångstid.

3. I fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller äldre föreskrifter.

⁹ Senaste lydelse 1980:588.

¹⁰ Senaste lydelse 1980:588.

¹¹ Senaste lydelse 1980:588.

Lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1980:578) om ordningsvakter skall ha följande lydelse.

10 §

Beslut som en polisstyrelse har meddelat enligt denna lag överklagas hos länsstyrelsen *genom besvär*.

Beslut som en länsstyrelse eller rikspolisstyrelsen har meddelat enligt denna lag överklagas *hos regeringen genom besvär*.

Beslut som en polisstyrelse har meddelat enligt denna lag överklagas *till länsstyrelsen*.

Beslut som en länsstyrelse eller rikspolisstyrelsen har meddelat enligt denna lag överklagas *till kamrarrätten*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag

Härigenom föreskrivs att 2 samt 5 – 15 §§ lagen (1974:191) om bevakningsföretag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Bevakningsföretag får inte bedriva verksamhet som avses i 1 § första stycket utan tillstånd enligt denna lag (auktorisering).

Särskild auktorisation krävs för att bevakningsföretag skall få åta sig bevakning av enskild person för dennes skydd.

Bevakningsföretag eller annan (utbildningsföretag) får inte bedriva föreskriven utbildning för personal som avses i 7 § utan auktorisation enligt denna lag.

5 §²

Fråga om auktorisation prövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte.

Länsstyrelsen skall inhämta rikspolisstyrelsens yttrande i ärende om auktorisation.

Har länsstyrelsen och rikspolisstyrelsen skilda uppfattningar i ärendet skall detta underställas regeringens.

6 §³

Prövning som avses i 4 § görs beträffande personalen hos ett auktoriserat bevakningsföretag av länsstyrelsen i det län där den som prövningen gäller avsehs huvudsakligen komma att tjänstgöra. I fråga om föreståndaren för verksamheten och ledamöter i företagets styrelse görs prövningen av den länsstyrelse som utövar tillsyn över företaget.

Sedan ansökan om prövning gjorts får auktoriserat bevakningsföretag i *avbidan* på beslut eller besked i ärendet anlita den som ansökningen avser för verksamhet i vilken han ej får befattning med något förhållande som har betydelse för rikets säkerhet.

Sedan ansökan om prövning gjorts får ett auktoriserat bevakningsföretag i *avvaktan* på beslut eller besked i ärendet anlita den som ansökningen avser för verksamhet i företaget, om inte länsstyrelsen bestämmer annat. Han får dock inte anlitas för bevakning av enskild person för dennes skydd eller för verksamhet i vilken han får befattning med något förhållande som har betydelse för rikets säkerhet.

¹ Senaste lydelse 1980:588.

² Senaste lydelse 1980:588.

³ Senaste lydelse 1980:588.

Ett beslut att avslå en ansökan gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

Godkännande enligt 4 § får begränsas till viss tid, när särskilda skäl föreligger.

7 §⁴

Den som är godkänd för anställning i bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst (väktare) åtnjuter skydd som avses i 17 kap. 5 § brottsbalken.

Den som är godkänd för anställning i bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst (väktare) *har det* skydd som avses i 17 kap. 5 § brottsbalken *när han utför sådan tjänst.*

8 §⁵

Tillsyn över ett auktoriserat *bevakningsföretag* utövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte. Andra myndigheter skall på begäran lämna länsstyrelsen det biträde som behövs för tillsynen.

Tillsyn över ett auktoriserat *företag* utövas av länsstyrelsen i det län där företagets ledning har sitt säte. Andra myndigheter skall på begäran lämna länsstyrelsen den hjälp som behövs för tillsynen.

Vid tillsynen skall länsstyrelsen särskilt kontrollera att de villkor för auktorisation som anges i 3 § alltså är uppfyllda.

9 §⁶

Ett auktoriserat bevakningsföretag skall lämna länsstyrelsen de upplysningar om verksamheten som den begär för sin tillsyn.

Auktoriserat bevakningsföretag och utbildningsföretag skall lämna länsstyrelsen de upplysningar om verksamheten som den begär för sin tillsyn.

Företaget skall årligen före mars månads utgång till länsstyrelsen sända in en redogörelse för verksamheten under föregående år.

10 §⁷

Länsstyrelsen har rätt att inspektera *ett auktoriserat bevakningsföretag* och att ta del av samtliga handlingar som rör *företagets* bevakningsverksamhet. Inspektion skall göras så snart det finns anledning till det, dock minst en gång vartannat år.

Länsstyrelsen har rätt att inspektera *auktoriserat bevakningsföretag och utbildningsföretag* och att ta del av samtliga handlingar som rör *företagens* bevakningsverksamhet *eller utbildning av väktare*. Inspektionen skall göras så snart det finns anledning till det, dock minst en gång vartannat år.

11 §⁸

Underlåter ett auktoriserat *bevakningsföretag* att lämna upplys-

Underlåter ett auktoriserat *bevaknings- eller utbildningsföretag*

⁴ Senaste lydelse 1975:687.

⁵ Senaste lydelse 1980:588.

⁶ Senaste lydelse 1980:588.

⁷ Senaste lydelse 1980:588.

⁸ Senaste lydelse 1980:588.

ningar enligt 9 § första stycket, att sända in redogörelse enligt 9 § andra stycket eller att lämna tillgång till handlingar enligt 10 §, får länsstyrelsen förelägga vite.

att lämna upplysningar enligt 9 § första stycket, att sända in redogörelse enligt 9 § andra stycket eller att lämna tillgång till handlingar enligt 10 §, får länsstyrelsen förelägga vite.

12 §⁹

Länsstyrelsen får förelägga ett auktoriserat *bevakningsföretag* att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

Länsstyrelsen får förelägga ett auktoriserat *bevaknings- eller utbildningsföretag* att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

13 §¹⁰

Auktorisation eller godkännande enligt 4 § kan återkallas, när i denna lag angiven förutsättning för sådant beslut ej längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning därtill.

Auktorisation eller godkännande enligt 4 § kan återkallas, när i denna lag angiven förutsättning för sådant beslut ej längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning därtill. *Ett godkännande skall återkallas även när personen i fråga lämnar sin anställning hos ett auktoriserat bevakningsföretag och inte inom två månader därefter visar att han fått ny anställning hos ett sådant företag.*

Fråga om återkallelse av auktorisation prövas av den länsstyrelse som utövar tillsyn över det berörda företaget. Vid behandlingen av en sådan fråga tillämpas 5 § andra och tredje styckena.

Fråga om återkallelse av auktorisation prövas av den länsstyrelse som utövar tillsyn över det berörda företaget. Vid behandlingen av en sådan fråga tillämpas 5 § andra stycket.

Fråga om återkallelse av godkännande prövas av den länsstyrelse som har godkänt den som prövningen avser eller, om frågan angår föreståndaren för verksamheten eller en ledamot i företagets styrelse, av den länsstyrelse som utövar tillsyn över företaget.

Om det finns synnerliga skäl får länsstyrelsen i stället för att återkalla ett godkännande begränsa det till en viss verksamhet eller ett visst område.

Ett beslut om återkallelse av eller begränsning i ett godkännande gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

14 §¹¹

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet *bryter mot 2 §*

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet *bedriver verk-*

⁹ Senaste lydelse 1980:588.

¹⁰ Senaste lydelse 1980:588.

¹¹ Senaste lydelse 1980:588.

eller lämnar osann uppgift i fall som avses i 9 §.

samhet som avses i 1 § första stycket utan auktorisation eller lämnar osann uppgift i fall som avses i 9 §.

15 §¹²

Länsstyrelsens beslut enligt denna lag överklagas hos regeringen genom besvär.

Länsstyrelsens beslut i ärenden enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten.

Ett beslut av länsstyrelsen i ett ärende om auktorisation får överklagas av rikspolisstyrelsen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

2. Annan än auktoriserat bevakningsföretag som vid lagens ikraftträdande bedriver föreskriven utbildning av väktare får under förutsättning att ansökan om auktorisation av sådan verksamhet görs före den 1 oktober 1989, fortsätta verksamheten till dess ansökningen slutligt har prövats. Avslås ansökningen, får när särskilda skäl föreligger, ändå medges att verksamheten får fortsätta under en viss övergångstid.

3. Ett auktoriserat bevakningsföretag som vid ikraftträdandet bedriver verksamhet för bevakning av enskild person för dennes skydd eller föreskriven utbildning av väktare behöver inte auktorisation av denna verksamhet under förutsättning att den getts tillkänna för tillsynsmyndigheten enligt särskilda föreskrifter.

4. I fråga om överklagande och underställning av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller äldre föreskrifter.

¹² Senaste lydelse 1980:588.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs att 5—7 och 10 §§ lagen (1980:578) om ordningsvakter skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

En ordningsvakt förordnas av rikspolisstyrelsen om tjänstgöringsområdet berör flera län, av länsstyrelsen om det berör flera polisdistrikt inom länet och i övriga fall av *polisstyrelsen*. Förordnandet meddelas för viss tid, högst tre år.

I förordnandet skall anges för vilken verksamhet och inom vilket område det gäller. Meddelas förordnandet med stöd av 3 §, skall det också innehålla uppgift om tjänstgöringsställe.

En ordningsvakt förordnas av rikspolisstyrelsen om tjänstgöringsområdet berör flera län, av länsstyrelsen om det berör flera polisdistrikt inom länet och i övriga fall av *polismyndigheten*. Förordnandet meddelas för viss tid, högst tre år.

6 §

En ordningsvakt lyder under *polisstyrelsen* i det distrikt där han tjänstgör. Han är skyldig att lyda en order som en polisman meddelar i tjänsten, om det inte är uppenbart att den inte angår tjänstgöringen som ordningsvakt eller att den strider mot lag eller annan författning.

En ordningsvakt lyder under *polismyndigheten* i det distrikt där han tjänstgör. Han är skyldig att lyda en order som en polisman meddelar i tjänsten, om det inte är uppenbart att den inte angår tjänstgöringen som ordningsvakt eller att den strider mot lag eller annan författning.

7 §

En ordningsvakt skall hålla *polisstyrelsen* underrättad om förhållanden som rör hans verksamhet och är av sådan art att de bör komma till *styrelsens* kännedom.

En ordningsvakt skall hålla *polismyndigheten* underrättad om förhållanden som rör hans verksamhet och är av sådan art att de bör komma till *myndighetens* kännedom.

10 §

Beslut som en *polisstyrelse* har meddelat enligt denna lag överklagas hos länsstyrelsen *genom besvär*.

Beslut som en länsstyrelse eller rikspolisstyrelsen har meddelat enligt denna lag överklagas hos *regeringen genom besvär*.

Beslut som en *polismyndighet* har meddelat *i ärenden* enligt denna lag *får* överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut som en länsstyrelse eller rikspolisstyrelsen har meddelat enligt denna lag *får* överklagas hos *kammarrätten*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. I fråga om beslut som meddelats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser om överklagande.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1988 – 11 – 03

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Wieslander, regeringsrådet Ulla Wadell, justitierådet Staffan Magnusson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 20 oktober 1988 har regeringen på hemställan av statsrådet Laila Freivalds beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag, m. m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessor Stefan Strömberg.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag av regeringsprotokoll den 11 november 1988	
1 Inledning	7
2 Bakgrund	8
2.1 Allmänt om nuvarande ordning	8
2.2 Vissa uppgifter om bevakningsbranschen	9
3 Allmän motivering	10
3.1 Väktarutbildningen — auktorisation och tillsyn	10
3.2 Möjligheten att anlita någon som väktare innan han godkänts ..	12
3.3 Bevakningsföretagens sidouppdrag m. m	14
3.4 Återkallelse av godkännande när en väktare lämnar sin anställning	16
3.5 Överklagande	18
3.6 Överklagande enligt lagen (1980:578) om ordningsvakter	19
3.7 Kostnader	20
4 Upprättade lagförslag	20
5 Specialmotivering	21
5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:191) om bevakningsföretag	21
5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter	24
6 Hemställan	24
7 Beslut	24
Bilagor	
Bilaga 1 Promemorians lagförslag	25
Bilaga 2 Lagrådsremissens lagförslag	29
Bilaga 3 Utdrag ur lagrådets protokoll den 3 november 1988	34

